

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра східної філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
Валерій БОРТНЯК
2022 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступу на навчання за освітнім ступенем «Магістр» на основі освітнього ступеня «Бакалавр», «Магістр» та ОКР «Спеціаліст»

освітня програма **«Турецька мова і література, англійська мова та переклад»**
спеціальність **035 «Філологія»**
галузь знань **03 Гуманітарні науки**

УХВАЛЕНО:

на засіданні кафедри східної філології
Протокол № 9 від «05» травня 2022 р.
Зав. кафедри Таміла СЕІТЯГ'ЯЄВА

Київ – 2022

Програма фахового вступного випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «Магістр» на основі освітнього ступеня «Бакалавр», «Магістр» та ОКР «Спеціаліст», освітня програма «Турецька мова і література, англійська мова та переклад», спеціальність 035 «Філологія», галузь знань «03 Гуманітарні науки». К.: ТНУ імені В.І. Вернадського, 2022. 15 с.

Укладачі:

Володимир ПІДВОЙНИЙ – к. ф. н., доцент, доцент кафедри східної філології
Афізе ЕМІРАМЗАЄВА – ст. викладач кафедри східної філології

Розглянуто та ухвалено на засіданні Ради якості освіти Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, протокол № 15 від 06.05.2022р. (наказ № 47-од від 06.05.2022р.)

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Організаційно-методичні рекомендації.....	6
III. Перелік питань з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань.....	9
IV. Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань.....	14

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму вступного випробування з **турецької мови** та літератури розроблена з урахуванням чинних бакалаврських програм з **турецької мови та літератури** та полягає у виявленні ступеня опанування фахівцем – бакалавром фундаментальних дисциплін філологічного циклу необхідних для виконання магістерської програми зі обраної спеціальності 035 «Філологія» «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова – турецька») (освітня програма "Турецька мова і література, англійська мова та переклад".

Вступне випробування проводиться у тестовій формі, має комплексний, синтетичний характер та базується на відповідних навчальних програмах освітнього ступеня «бакалавр», призначених для вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за напрямом підготовки 035 «Філологія» «Східні мови та літератури (переклад включно), перша мова – турецька») (освітня програма "Турецька мова і література, англійська мова та переклад".

Абітурієнти Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, допущені до складання вступного випробування, мають показати високий рівень засвоєних знань загальноосвітньої підготовки з турецької мови та літератури. Оцінювання рівня підготовленості випускників загальноосвітніх навчальних закладів з турецької мови та літератури з метою конкурсного відбору для навчання в ТНУ проводиться у формі тестового контролю та усного повідомлення на запропоновану тему.

У відповідності до методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України програма вступного випробування з турецької мови та літератури складається з таких розділів:

ТУРЕЦЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

- «Турецька мова» («Вступ до спеціальної філології», «Історична граматики турецької мови» «Теоретична фонетика турецької мови», «Лексикологія турецької мови», «Стилістика турецької мови», «Лінгвокраїнознавство країн першої східної мови», «Практика перекладу турецької мови»);
- «Турецька література» («Усна народна творчість», «Історія турецької літератури (Література доби ісламського впливу. Зародження національної літератури тюркського етносу. Турецька середньовічна проза. Література Танзимату. Період національної літератури. Література періоду становлення республіки. Література повоєнного періоду)»
- «Власне висловлювання».

II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

На виконання вступного випробування відведено 120 хвилин. Фахове вступне випробування проходить у два етапи:

- *Письмовий* – випробування з турецької мови і літератури проводиться у формі тестів із закритою відповіддю.

До кожного завдання пропонується 3-5 варіантів відповіді, з яких лише один варіант правильний. Завдання вважається виконаним правильно, якщо учасник вибрав і позначив правильний варіант відповіді у бланку відповідей.

Завдання вважається виконаним неправильно, якщо: а) позначено неправильну відповідь; б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний; в) відповідь не позначено взагалі.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді – 20 завдань оцінюються в 4 тестові бали за кожне, 30 завдань оцінюються в 3 тестові бали за кожне (50 тестових завдань) – максимальна кількість балів 170.

- *Усний* – співбесіда з абітурієнтами з питань екзаменаційного білету. Абітурієнту пропонується зробити усне повідомлення на запропоновану тему. При перевірці та оцінюванні цього завдання до уваги беруться:

- відповідність темі висловлювання;
- логічна послідовність;
- лексико-граматична насиченість;
- мовна коректність;
- обсяг висловлювання.

Це завдання спрямоване на перевірку: сформованості рівня мовленнєвої діяльності, лексико-граматичних навичок, ступенів засвоєння системних знань про мову як засіб вираження думок і почуттів людини, формування мовних та мовленнєвих умінь, де важливим є вміння користуватися іноземною мовою як в усному, так і в писемному спілкуванні.

Розповідаючи про окремі факти та події свого життя, висловлюючи власні міркування і почуття, абітурієнт повин використовувати формули мовленнєвого етикету, прийняті в тюркомовних країнах, автентичні засоби вираження. Від

вступників очікують уміння правильно і відповідно до ситуації використовувати певні лексичні одиниці (частини мови), включаючи ряд фразеологічних зворотів, розмовних фраз та ідіоматичних виразів; відповідних граматичних форм (часові форми дієслова, допоміжні дієслова, та дієслова-зв'язки, іменники, прикметники тощо).

Усне повідомлення на задану тему - максимально в 30 балів.

Для особи, яка претендує на зарахування за ступенем магістра (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади. Абітурієнт вільно володіє усною, розмовною та писемною мовою, сприймає її на слух. Використовує лексико-граматичні конструкції, що виходять за межі навчальної програми. Вміє вести дискусію, діалог, обстоювати власну точку зору, використовувати отримані знання у нестандартних ситуаціях. Демонструє високу культуру спілкування.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять. Абітурієнт добре володіє навичками усної, розмовної та писемної мови, сприймає та відтворює її але із деякими неточностями. Вміє вести діалог у поданих стандартних ситуаціях. Використовує лексико-граматичні конструкції тільки у межах початкової програми.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів. Абітурієнт володіє основними навичками усної, розмовної та писемної мови на середньому рівні, сприймає її на слух, але припускається деяких помилок у її відтворенні. Використовує основні лексико-

граматичні конструкції, але з певними помилками. Вміє вести діалог із використанням стандартних фраз та сталих виразів.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті. Абітурієнт здатен виконати завдання за прикладом, володіє лише елементарними вміннями використання лексики та граматики. Зазнає труднощів в усній, писемній та розмовній мові, погано сприймає її на слух. Не вміє самостійно побудувати діалог.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті. Абітурієнт не здатен самостійно виконувати завдання з усної, писемної та розмовної мови, припускається суттєвих помилок, які не здатен виправити без допомоги викладача. Використовує елементарну лексику та граматику із помилками.

- Фахові іспити можуть відбуватися з використанням дистанційних технологій навчання відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 392 від 27 квітня 2022 року, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України від 03.05.2022 р. за № 487/37823 зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 02 травня 2022 року № 400 та Правил прийому до ТНУ у 2022 р.
- Вступні випробування проводяться виключно українською мовою.

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ОКРЕМИХ ДИСЦИПЛІН ТА СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ ТУРЕЦЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Вступ до спеціальної філології

1. Тюркські мови: фонетика, граматики та лексика. Алтайська мовна сім'я.
2. Класифікація тюркських мов та місце в ній турецької мови.

Історична граматики турецької мови

1. Історія формування морфологічних специфікацій та синтаксичної системи турецької мови.
2. Історія формування лексичної системи турецької мови. Дериваційний потенціал та стилістичні ресурси турецької мови в історичному висвітленні.

Теоретична фонетика турецької мови

1. Звуковий склад турецької мови. Основні проблеми теоретичної фонетики. Звуки мовлення у функціональному аспекті. Фонетичні процеси в турецькій мові.
2. Інтонаційне оформлення мовлення. Варіанти сучасної вимови. Фонологічні та функціональні аспекти інтонації.

Лексикологія турецької мови

1. Омоніми в турецькій мові. Пароніми. Антоніми в турецькій мові. Синоніми в турецькій мові.
2. Термінологічна лексика. Активна і пасивна лексика сучасної турецької літературної мови. Турецька лексикографія.

Стилістика турецької мови

1. Основні поняття стилістики. Загальнолітературна мова Туреччини та функціональні стилі мовлення. Загальна характеристика художнього, публіцистичного, офіційно-ділового та наукового стилів.
2. Специфіка конфесійного та епістолярних стилів.

Практика перекладу турецької мови

1. Становлення теорії перекладу. Етапи перекладацького процесу. Поняття еквівалентності та адекватності перекладу, переклад буквальний, адекватний та

вільний. Проблема одиниці перекладу. Основні типи лексико-граматичних перетворень в перекладі. Структура і лексико-семантична зумовленість перетворень при перекладі. Втрати і компенсації змісту при перекладі.

2. Основні поняття теорії перекладу та деякі відомі проблеми перекладу двосторонніх текстів (художніх, громадсько-політичних та наукових за фахом). Перекладацька термінологія.

Лінгвокраїнознавство країн першої східної мови

1. Територіальні варіанти турецької мови. Особливості турецькомовної лінгвокультурної спільноти. Національні та регіональні варіанти турецької мови.
2. Турецька Республіка: географічний, історичний, соціальний і культурний аспекти

Усна народна творчість

1. Особливості давньотюркського віршування. Народна релігійно-суфійська література.
2. Народна релігійна проза. Народний театр

Історія турецької літератури

1. **Література доби ісламського впливу.** Загальна характеристика доби. Ahmed Esemi «Divan-i Hikmet», Yusuf Balasağuni «Kutadğu bilig», Література доби ісламського впливу. Kul Gali... «Kissa-i Yusuf». Професійна (придворна) література. Інститут придворних поетів. Розвиток науки та літератури при дворах тюркських володарів.
2. **Зародження національної літератури тюркського етносу.** Письменство Тасаввуфу. Поезія Дивану Celâlâddin Rumi. Письменство Тасаввуфу. Поезія Дивану Sultan Veled, Ahmed Fakih, Şeyyad Gamza. Поезія турецького Дивану Degani, Gülşegri, Aşık Paşa, Ahmedi mesnevi İskander name, Şeyhi, Ahmed Paşa, Necati, Baki, Mesihi, Fuzuli, Fazli. Поезія дивану XVII -XVIII століття (Nefi, Nabi, Nedim, Şeyh Galib).
3. **Турецька середньовічна проза.** Джерела турецької прози. Перші твори турецької середньовічної прози. Художня проза. Розвиток літературної критики та її джерела.

4. **Література Танзимату.** Передумови виникнення та особливості напряму. Періодизація. Періоди літератури Танзимату. Представники I Танзимату (Ахмет Мідхат Ефенді, Зія Паша, Ахмет Вефік Паша, Намик Кемаль, Семседдін Самі) Класицизм і романтизм в турецькій літературі. Реалізм та натуралізм в турецькій літературі. Жанри роману та новели в турецькій літературі епохи Танзимату. Розвиток літературної критики та зародження драматургії. Літературна течія Servet-i Fünun: передумови виникнення, ідейні засади, представники. Соціальна тематика та психологізм як два струмені реалізму у творчості письменників течії Servet-i Fünun. Творчість «незалежних» письменників. Літературна течія Fecr-i Ati: передумови виникнення, ідейні засади, представники
5. **Період національної літератури.** Становлення періоду національної літератури. Мистецькі рухи «Генч калемлер» та «Єні лісан». Зія Гьокальп як ідеолог турецького націоналізму. Мовна полеміка. Роман та новела в період національної літератури. Поезія в період національної літератури.
6. **Література періоду становлення республіки.** Модернізм в турецькій поезії. Діяльність поетів гуртів «Беш Гедже», «Єді Мешале». «Гаріпчілер», «Мавіджілер», «Ікінджи Єніджілер». Турецький роман в період Республіки. Реалізм в турецькій прозі. Соцреалістичні мотиви творчості Кемаля Тагіра, Органа Кемаля, Яшара Кемаля, Факіра Байкурта. Маріністика Джевдета Шакіра Кабаагачли. Творчість Гальдуна Танера та Тарика Бугри. Політична сатира та соцреалізм. Творчий доробок Азіза Несіна. Розвиток турецької драматургії. Літературна критика та есеїстика періоду (Нуруллаг Атач, Суут Кемаль Єткін). Твори у жанрах спогадів, подорожніх записок, щоденника.
7. **Література повоєнного періоду.** Політична сатира та соцреалізм. Творчий доробок Азіза Несіна. Розвиток турецької драматургії. Літературна критика та есеїстика періоду (Нуруллаг Атач, Суут Кемаль Єткін). Твори у жанрах спогадів, подорожніх записок, щоденника тощо. Історичне тло літературного процесу у другій половині ХХ ст. Турецький суспільно-політичний роман після 70-х років («роман 12 березня» і «роман 12 вересня») Турецький психологічний роман. Екзистенціональні мотиви в турецькій літературі, література кризи (Bunalım Edebiyatı). Феміністична течія турецької літератури. Турецький модернізм і

постмодернізм. Творчість Огуза Атая, Метіна Качана, Орхана Памука, Юсуфа Атилгана. Турецька поезія у другій половині ХХ ст. Розвиток турецького театру.

ТЕМИ ДЛІА УСНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ:

1. Evrensel ısınma ve çevre kirliliği sorunu.
2. Büyük bilimsel bir buluşun yapılacağı bir deneyde bir insanın hayatı riske edilebilir mi?
3. Toplumsal başkaldırüyı oluşturan en önemli faktör yoksulluktur.
4. Kalem kılıçtan keskindir.
5. Gelenekler gelişmenin önünde engeldir.
6. Renk ve zevk üzerine münakaşa olmaz.
7. Genetik kopyalama yasaklanmalıdır.
8. Uygarlığın gelişmesinde sanat mı, bilim mi önemlidir?
9. Babalar ve oğullar: nesiller arası iletişim sanatı.
10. Modern dünyada eğitim sistemi. Sorunlar ve gelişim yolları.
11. Bedava sirke baldan tatlıdır.
12. Denize düşen yılana sarılır.
13. İnsan gelişiminde sanatın yeri.
14. Edebiyat ve günlük hayatımız.
15. Son zamanlarda yemek yapmak kolay hale geldi. Bu kolaylık insanların yaşam tarzında bir gelişme sağladı mı?
16. Gönül ne kahve ister ne kahvehane, gönül sohbet ister gerisi bahane.
17. Yabancı ülkeye göç eden birisi kendi adetlerini mi yaşamalı; yoksa göç ettiği ülkenin adetlerini mi yaşamalı?
18. Dünyamızdan başka gezegenlerde hayat olmasına ilişkin düşüncelerinizi aktarınız.
19. Teknolojinin çok hızlı bir şekilde gelişiyor olması günümüz insanını ne kadar mutlu edebilir.
20. İnsan mı doğaya, doğa mı insana hâkim sorusunu değerlendiriniz.
21. Dünya nükleer silahlardan arındırılmalıdır.
22. İyileşmesi mümkün olmayan ve acı çeken hastaların ölmeye hakkı vardır.
23. Alternatif tıp teknikleri yasallaştırılmalıdır.

IV. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ І ЛІТЕРАТУРА З ПІДГОТОВКИ

ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Значна частина поданих видань, наявна в Інтернеті у вільному доступі:

1. Dilaçar, Agop (1977). "Atatürk ve Yazım". *Türk Dili* (in Turkish). 35 (307).
2. Divanü Lügati't-Türk.
3. Faruk K. Timurtaş. Osmanlı Türkçesi Grameri, 3 Cilt.
4. Ferit Devellioğlu. Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat
5. GEOFFREY LEWIS, The Turkish language reform, a catastrophic success. New York: Oxford University Press, 1999.
6. Halide Edip ADIVAR. Sinekli Bakkal.
7. İsmet Zeki Eyüboğlu, Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü (Etymological Dictionary of the Turkish Language), Sosyal Yayınları, İstanbul, 1991.
8. Johanson, Lars (2001). "Discoveries on the Turkic linguistic map"
9. Johanson, Lars; Csató, Éva Ágnes. The Turkic Languages. London: Routledge, 1998.
10. Lewis G.L. Turkish Grammar.
11. Redhouse Turkish/Ottoman-English dictionary. Author, Sir James William Redhouse.
12. Sevan Nişanyan, Sözlerin Soyağacı, EKI: Türkçe Yapım Ekleri.
13. Talat TEKİN; Mehmet ÖLMEZ: Türk Dilleri -Giriş-: Ankara 2014, 226 s.
14. Turkish Language: Resources – University of Michigan
http://www.umich.edu/~turkish/langres_tr.html
15. Türk Dil Kurumu, the official site of the institution <http://www.tdk.gov.tr/>
16. Zeynep Korkmaz, Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.
17. Дерменджі Омер. Практикум перекладу: українською та турецькою мовами; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут філології. — [Сімф.]: Оджакъ, 2007. — 164 с.
18. Карасу Більге. «Сад спочилих котів». Видавництво «Фоліо».
19. Кононов А. Н. Грамматика турецкого языка. — М.- Л.: Издательство АН СССР, 1941.

- 20.Кримський А. Ю., «Історія Туреччини та її письменства».
- 21.Леві Маріо. «Стамбульська казка». Видавництво «Фоліо».
- 22.Наїма Мустафа. Історія Наїми. Київ 2016.
- 23.Памук Орхан. «Біла вежа». Видавництво «Фоліо».
- 24.Покровська І. Л. Ділова турецька мова: навч. посіб. — К. : Четверта хвиля, 2010. — 119 с. — Бібліогр.: с. 119.
- 25.Покровська І. Л. Мова турецьких ділових паперів: навч. посібник; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К. : Четверта хвиля, 2008. — 124 с. — Бібліогр.: с. 123.
- 26.Українсько-турецький, турецько-український словник / уклад. О. Дерменджі; ред. М. Прихода.
- 27.Халимоненко Г. І. Турецька мова. Основи теоретичної граматики: підручник; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. — 2.вид., випр. — К. : Видавничий центр «Київський ун-т», 1999.
- 28.Халимоненко Г. І. Турецька мова: підручник; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. — К. : РВЦ «Київський ун-т», 1997. — 281
- 29.Халимоненко Г. Історія турецької літератури, Київ 2009.
- 30.Челебі Евлія. У російському перекладі та турецькі видання.